

Арсеније М. Сретковић*

Универзитет у Крагујевцу

Филолошко-уметнички факултет

Центар за научноистраживачки рад

ПРОФИЛИСАЊЕ ГОВОРНИКА НА ОСНОВУ ТЕКСТА: НА ПРИМЕРУ ОПРОШТАЈНОГ ПИСМА²

У овом раду се применом форензичко-лингвистичке некомпаративне методе профилисања говорника на основу језичког израза утврђују одлике аутора опроштајног писма. Два су циља овога истраживања: први, да утврдимо специфичне језичке одлике текста и други, да на основу добијених резултата укажемо на одлике аутора. Форензичко-лингвистичка анализа спроведена на опроштајном писму показала је неколико одлика аутора текста: 1) аутор је женског пола старости између педесет и шездесет година; 2) аутор је исељеник са територије зетско-сјеничког подручја; 3) аутор је скромног образовања; 3) аутор има оштећен вид; 4) на стилистичком плану аутор има развијену наративност; 5) писмо је написано у видно емоционалном нестабилном стању што се у језику манифестује понављањем лексема, појавом лексике увредљивог карактера, фрагментацијом текста, појавом фразеологизама и појавом стилских фигура.

Кључне речи: форензичка лингвистика, криминалистика, стилистика, ауторство, опроштајно писмо, језички маркери

1. Увод

Међу досадашњим форензичко-лингвистичким³ радовима на српском језику (JOVIČIĆ 2001; KAŠIĆ, ĐORĐEVIĆ 2010; MANOJLOVIĆ, JOVIĆ 2011; ĆETKOVIĆ 2014; NIKOLIĆ NOVAKOVIĆ 2017; MILOSAVLJEVIĆ 2020; REDLI 2020; PROKOPIJEVIĆ 2020; MILENKOVIĆ 2021;)⁴ мало је спроведених истраживања на узорцима из српског језика (NIKOLIĆ NOVAKOVIĆ 2017; PROKOPIJEVIĆ 2020; REDLI 2020; MILENKOVIĆ 2021). Највећи број радова из ове области је прегледног (теоријског) типа. Оваква ситуација условљена је чињеницом да је форензичка лингвистика млада научна дисциплина, те да још није примењена у криминалистич-

* arsenijekg034@gmail.com

2 Истраживање спроведено у раду финансирано је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (Уговор о реализацији и финансирању научноистраживачког рада НИО у 2022. години број 451-03-68/2022-14/200198).

3 Назив „форензичка лингвистика” прихваћен је у литератури „западних” аутора. У руској литератури (у радовима појединих аутора) ова дисциплина назива се лингвокриминалистиком (GRAČOV 2016).

4 Неколико радова написано је из области форензичке фонетике (KAŠIĆ, ĐORĐEVIĆ 2009a; KAŠIĆ, ĐORĐEVIĆ 2009b; LONČAR RAIČEVIĆ, SUDIMAC 2017).

ким истрагама у Србији. Као последица таквог њеног статуса појављују се проблеми приликом прикупљања корпуса. Наиме, форензичким лингвистима често су недоступни текстови опроштајних писама, претећих писама, текстови изјава и текстови свих других жанрова у вези са криминалом. Разлог томе лежи у чињеници да се текстови погодни за форензичко-лингвистичку анализу третирају као поверљиви, а пошто форензичка лингвистика до сада није примењена у криминалистичким истрагама, форензичким лингвистима онемогућен је приступ.

Форензичко-лингвистичка истраживања зачета су у Великој Британији током 60-их година двадесетог века и примењују се у криминалистичким истрагама дуже од педесет година (NIKOLIĆ NOVAKOVIĆ 2017: 7). У Русији се такође форензичко-лингвистичка експертиза увелико примењује. У оквиру руског министарства унутрашњих послова упослени су лингвисти који редовно обављају лингвокриминалистичке експертизе (GALJAŠINA 2003). И британски и руски лингвокриминалисти сагласни су у дефинисању задатака који стоје пред лингвокриминалистом, односно форензичким лингвистом. Према литератури (GALJAŠINA 2003; OLSSON 2008; GRAČOV 2016; NIKOLIĆ NOVAKOVIĆ 2017), пред лингвокриминалистом налазе се следећи задаци: идентификација аутора документа, одређивање социјално-демографског портрета аутора анонимног или псеудоанонимног документа, утврђивање пола, узраста, професионалног опредељења, социјалног статуса, круга интересовања, места формирања језичких навика, одређивање психофизиолошког стања у моменту састављања текста, установљивање патологије умно-говорних процеса аутора, препознавање плагијата, откривање замаскираних говорних реализација и др. Идентификација аутора текста⁵, судећи по ставовима исказаним у досадашњој форензичко-лингвистичкој литератури, заузима једно од најважнијих места. О томе најбоље сведочи чињеница да су у литератури (OLSSON 2008; GRAČOV 2016; NIKOLIĆ NOVAKOVIĆ 2017) читава поглавља посвећена утврђивању ауторства. При томе, ваља напоменути да су у руској литератури о овом питању (GALJAŠINA 2003; GRAČOV 2016) приложене и спроведене лингвокриминалистичке експертизе.⁶

Руски лингвокриминалистички експерт Е. И. Гаљашина у својој књизи изложила је модел који се примењује у лингвокриминалистичким испитивањима при руском министарству унутрашњих послова. Наиме, као појединачне особености писаног текста које могу указати на профил аутора Елена Гаљашина је издвојила следеће навике: 1) ортографске; 2) интерпункцијске; 3) лексичко-фразеолошке; 4) синтаксичке; 5) стилистичке; 6) формално-логичке (GALJAŠINA 2003). Изложени модел прихваћен је у руској лингвокриминалистици и среће се и у радовима других аутора (GRAČOV 2016). Имајући у виду да поменути модел није само представљен у теорији већ да се као такав увелико примењује у истрагама он ће бити основа наше анализе. Отуда ће ово истраживање чинити следећи делови: 1) Ортографија; 2) Интерпункција; 3) Лексика и фразеологија; 4) Синтакса и 5) Стилистика.

Опроштајно писмо које поседујемо и које ће бити предмет форензичко-лингвистичке експертизе у овом раду уступила нам је породица преминуле особе.

5 Утврђивање ауторства назива се и форензичком стилистиком (TIERSMA 2014: 212).

6 Другим речима, не ради се о теоријском образлагању неопходности лингвокриминалистичких анализа, него о представљању конкретних, спроведених лингвокриминалистичких експертиза.

Наиме, особа Н. Н. оставила је опроштајно писмо неколико дана пре своје смрти. Смрт је наступила као последица метастаза на унутрашњим органима изазваних малигним тумором. Податке о премнулој особи нећемо у раду наводити због заштите података о личности. Такође, нећемо наводити имена, податке о породици као ни топониме који се појављују унутар текста. Сва имена означаћемо иницијалима Н. Н., а у случајевима у којима су имена докази неке језичке појаве изменићемо их.

У овом раду анализираћемо опроштајно писмо са становишта форензичке лингвистике применом некомпаративне форензичко-лингвистичке методе профилисања аутора на основу језичког израза. Према томе, пред нама су два задатка. Први, да утврдимо језичке особености опроштајног писма које поседујемо и други, да тумачећи језичке знакове укажемо на особености профила аутора. Лингвокриминалистичка експертиза не може потпуно идентификовати говорника, али може указати на бројне одлике личности која је писала текст (старост, пол, степен образовања, припадност нацији, припадност дијалекту и сл.) (NIKOLIĆ NOVAKOVIĆ 2009; ĆETKOVIĆ 2014). Служећи се пре свега моделом руског експерта, а онда и досадашњим форензичко-лингвистичким сазнањима покушаћемо да донекле идентификујемо аутора. Извештај ћемо приложити у виду закључка.

2. Ортографија⁷

У анализираном опроштајном писму постоје бројна ортографска огрешења. Међу њима најчешће су неправилно писање почетног слова, неправилна употреба великог слова, неправилно писање речце *не*, непримерено раздвајање лексема, изостављање гласова и дописивање графема. Поред ових постоје и друге ортографске грешке које се унеколико ређе појављују⁸. Но, за ову прилику битне су грешке високе фреквенције, па ћемо сваку понаособ издвојити. Једна од најприметнијих ортографских грешака тиче се писања великог и малог слова. У низу примера на позицијама на којима би по правилу (PSJ 2010) морало бити велико слово среће се употреба малог слова. Тако се на почетку прве реченице среће мало почетно слово: *ја своју судбину видим* (1). Малим почетним словом записана су и поједина властита имена како је то у примерима: *добро знаш да је радица испред тебе често викала не лажи само измишљаиш...⁹ / купила ми јована од кредита да имам да се пресвучем / немој да ме не сахраниш горе поред милана*. Такође, мало слово среће се у топониму: *нек ужива црни гавран у гори, у селишту*. Са друге стране, постоји одређени број примера који сведочи о правилној употреби великог слова. Тако се правилна употреба среће у следећим примерима: *Даница немој да ми пали свећу, врати је... / Ако умрем немој криворепка Горица да ми пали свећу / Драгана написала / За Петра аманет*. Управо ови примери у којима се поштује ортографско правило писања великог слова сведоче о томе да је аутор знао за ово правило.

Неправилна употреба великог слова најуочљивија је у контекстима у којима

⁷ У сваком поглављу пажњу ћемо посветити само оним одликама које могу допринети профилисању аутора. Дакле, нећемо писати детаљну анализу језика писма.

⁸ Примера ради, такве су појава израза *у вези њих* и преношење дела реченице на следећу страницу писањем црте испред пренетог дела на новој страници (пр. *када би отишли – горе јер да би њојз скренуо пажњу*).

⁹ У свим примерима у којима се помињу имена и локалитети извршена је замена именица.

ма се велика слова срећу унутар реченица. Каткада су везници записани великим почетним словом како је то у следећим примерима: *ја своју судбину видим А ову судбину што сам дочекала од тебе и твоје мајке.../ ниси хте да ме зовнеш А знао си да је радица тамо.../ да нам деца стално заједно иду на гробље, Ако хоће.* Употреба великог слова, како показују примери, није у складу са ортографском нормом, већ се велика слова потпуно насумично појављују. О томе најбоље сведоче примери у којима се среће употреба великог слова унутар реченице.

јер сте ви мена мојој Живот Одузели када сам Прак прескочила код тебе и ње.../ никад ниси Ка човек Преговоријо и стално си се Драо на мене и слушао Њу/ и често зовеш а она пуна лажа и фетова Па се после дереш/ ОПроштајно Писмо

Огрешења овога типа делом су условљена и чињеницом да аутор не употребљава интерпункцијске знаке. У првом реду, аутор не употребљава тачку, те се сходно томе почетак и крај реченице могу детектовати само по логичком смислу. Велика слова осим у поменутих контекстима срећу се у ситуацијама у којима аутор наглашава важност бележењем великог слова. Таква су два примера: *За Зорана Аманет/ АМАНЕТ.* За оба примера карактеристично је да су носиоци поенте овог текста: овај текст је захтев, тј. упута.

Једно од најчешћих ортографских огрешења јесте изостављање бројних гласова у медијалној и финалној позицији унутар лексема. О овом ортографском огрешењу сведоче бројни примери:

јер да би њојз (њојзи) скрену пажњу/ За кога ће да фета (фента) фетове (фентове)?/ многа са(м) зла претпела (претрпела)/ да их не матретираш као мене/ сваку плату поједеш са криворепком уз телефон зовући да добије (добијеш) фетове (фетове) од ње да би поле (после) од (оде) правијо вику у кући/ деца једу само копице (кромпире)/ прочитај па се подсети шта сте радили од мене ти твоја криворепка (ти и твоја)/

Паралелно се у анализираном тексту појављују примери у којима је испоштована ортографска норма писања речце *не* и примери који сведоче о огрешењу овога правила. Према правопису (PSJ 2010), речца *не* се увек пише одвојено од глагола што у појединим ексцерпираним примерима није случај: *недаш реч да се преговори матретираш свија/ ти немораш уопште/ да ти несметам.* Насупрот овоме, постоје примери који сведоче о поштовању ортографског правила: *испред тебе често викала не лажи/ немој да ме не сахраниш.* И ова напоредна употреба израза у којима се поштују правила и употреба израза у којима се не поштују правила може указивати на оштећеност вида и недостатак образовања аутора овог текста.

Осим поменутих ортографских огрешења постоје и она која се не могу довести у везу са оштећењем вида. Таква огрешења сведоче искључиво о слободној употреби писаног језика. Односно, сведоче о непознавању и непридржавању правила. Једно од таквих огрешења је раздвајање лексема. У анализираном тексту као разложене срећу се следеће лексеме: *И сада због једне криво/репке.../ немој да ми матретира децу да и она пате због криво/репке/ има за роман да напише/м/ Никад као супруг ни/си поразговарао самном./ матре/тираш свија.* Затим, осим раздвајања приметна су и оцазионална спајања лексема као у примеру: *Аманети* (аманет ти

је) *божи, Никад као супруг ниси поразговарао самном.* Такође, и нелична употреба глагола *имати* који се у примерима изједначава са глаголима као што је глагол *требати* убраја се у ортографска огрешења која се не могу објаснити као последица оштећеног вида (пр. *има(м) још да пишем али не могу*).

На ортографском нивоу у анализираном тексту примећује се још једна појава. Наиме, аутор одређеним сегментима свога текста придаје већи значај што се у графици манифестује појавом великих слова. Односно, увећањем фонта слова. Да је аутор желео да истакне два сегмента на последњим двома страницама показује садржина. Наиме, на првој од двеју страница аутор изриче заповест да буде сахрањен на одређеном месту: *Аманети божи немој да ме не сахраниш овде горе поред Милана.* Притом, у доњем издвојеном делу истиче лексему *аманет*. На другој страници пак аутор исказује други захтев: *Памет у главу води рачуна деци немој да их матретираш.*

3. Интерпункција

У анализираном тексту готово да нема знакова интерпункције једино се појављују тачка (само у двама примерима) и знак узвика. Ево и првог примера употребе интерпункцијског знака: *матретираш свија а поготово мене кад ти кажем истину о оној криворепки коју цело село звало фентоношом. и добро знаш да је радица испред тебе често викала...* Такође, тачку срећемо и у изрицању једне од двеју забрана и то у реченици: *Јована да не долази на сахрану.* Са друге стране, знак узвика употребљен је приликом изрицања друге забране: *Немој криво репка да долази на сахрану да ми пали свећу!* Интересантно је да су обе реченице забране по садржини, међутим, крај једне обележен је тачком док је крај друге обележен знаком узвика. Ово несумњиво указује на однос аутора према особама на које се забрана односи. Видљиво је да аутор гаји негативна осећања јачег интензитета према другој поменутој особи и то се графички испољава употребом узвика.

Интересантно је да аутор знаковима интерпункције не означава ни туђи говор у оквиру свог дискурса, али да је свестан разлике између управног и неуправног говора показује дословно навођење туђих речи у писму. Наиме, у једном делу писма преноси адресанту говор другог лица упућен његовој мајци. Тада иако има могућност да преприча тај исказ наратор прибегава дословном преношењу говора, односно управном говору. О томе сведочи следећа реченица: *знаш да је Н. Н. пред тебе често викала не лажи само измишљааш.* Не само да нису забележени знакови интерпункције (реченицу треба овако записати: *Знаш да је Н. Н. пред тебе често викала: „Не лажи, само измишљааш!”¹⁰*), него није истакнут ни почетак реченице говора другог лица. Као и код осталих ауторових реченица једини показатељ почетка и краја реченице јесте њихов смисао.

Ако узмемо у обзир садржинску страну издвојене конструкције, као и њену стилогеност у овом контексту, видимо да је главни критеријум приликом избора између управног говора и неуправног говора била експресивност. То јасно показује да аутор не жели само да пренесе информације, већ жели да делује на адресанта. Говор другог лица омогућио је аутору да представи мајку адресанта из угла друге

10 Исправно смо написали само знаке интерпункције. Језички израз сачували смо дословно.

особе. Дакле, друга особа говори „Не лажи, само измишљаш!” ауторовој мајци. На тај начин аутор сугерише: „не мислим само ја да она говори неистине, већ су и други то приметили”. У сваком случају, и употреба туђег говора је стилистичко средство аутора писма.

4. Лексичко-фразеолошке одлике

Особености лексике у једном тексту могу указати на припадности аутора одређеним групацијама (КАЏИЋ, ЂОРЂЕВИЋ 2010: 122). Због тога ћемо у овом делу рада пажњу посветити лексичком нивоу. Међутим, нећемо описивати сву лексику која се појављује у писму због тога што највећи део лексике припада разговорном стилу. Пажњу ћемо посветити лексици која нам може бити од користи за откривање територијалне и дијалекатске припадности аутора. Најпре, у анализираном писму пажњу привлаче именице које се убрајају у турцизме и то: *аманет*, *фент* и *фентоноша*. Према речнику турцизама *аманет* се дефинише као „препука, повјерење, чување, завјет, светиња” (ЅКАЉИЋ 1966: 92). Док је лексему *аманет* релативно лако пронаћи у литератури о турцизмима, лексему *фент* као и све лексеме изведене од ње није могуће наћи ни у једном речнику српског језика. Примера ради, ова лексема није забележена ни у *Речнику српског језика* (2007) нити у књизи *Турцизми у српскохрватском језику* Абдулаха Шкаљића. Лексему *фент* забележили су једино Џавид Беговић и Шефка Беговић (2012) и то на територији сјеничке општине. Речничко значење ове лексеме је, како наводе аутори, „лаж” (BEGOVIĆ, BEGOVIĆ 2012: 119). Према томе, лексема *фентоноша* значила би „особа која лаже”. Чињеница да смо податке о овој лексеми пронашли у књизи *Sandžački rječnik: prilog leksikografiji* показала нам је да смо на добром путу ка откривању територијалне и дијалекатске припадности аутора писма.

Осим турцизама приметна је високофреквентна употреба лексеме *криворепка*. Према речничком значењу ова лексема у мушком роду има два значења: 1) „који има крив реп” 2) „који храмље, хром, ћопав, шепав” (RSJ 592). Међутим, у анализираном писму лексема се не односи на животиње, већ на одређену особу коју ауторка именује овом лексемом. О томе најбоље сведоче контексти у којима се среће ова лексема.

А ову судбину што сам дочекала од тебе и твоје мајке криворепке Радице.../ Ниси био свестан шта криворепка фетљива лаже/ и то чиниш и сада због једне криво репке.../ кад ти кажем истину о оној криворепки.../ а криворепку зовеш по два пута днено.../ сваку плату поједеш са криворепком уз телефон/ све због криворепке фетљиве/ деца једу само копије да би ти звао криворепку...

Две значајне намере препознају се у издвојеним редовима текста. Прва, употребом лексеме *криворепка* за означавање особе исказана је негативна емоција аутора према особи о којој говори. Друга, аутор жели да увреди особу којој пише *аманет* будући да је реч о нечијем родитељу.

У оквиру именица занимљива је појава лексеме *супруг*. Ова лексема несумњиво припада административном стилу. Интересантан је контекст у којем се она појављује (пр. *Никад као супруг ни си Поразговарао самном*). Судећи по контексту аутор је употребом ове лексеме желео да нагласи да друга особа није испоштовала

обавезе које подразумева ступање у брак.

Међу ексцерпираним именицама лексема *праг* среће се у свом дијалекатском виду: *јер сте ви мена мојој Живот Одузели када сам Праг (<праг) прескочила код тебе и ње*. У финалној позицији ове речи приметна је појава десоноризације (обезвучавања) звучних крајњих консонаната што је једна од одлика српских дијалеката. Десоноризација звучних финалних консонаната својствена је и зетско-сјеничком дијалекту чије примесе срећемо у опроштајном писму (IVIĆ 1994: 202). Када је реч о глаголима пажњу привлачи неколико глагола и то: *преговорити*, *фентати*, *видети*, *звати*, *остати* и *малтретирати*. Глагол *преговорити* у овом облику није забележен у речнику (RSJ 2007). У анализираном писму он је врло фреквентан, а контексти у којима се среће показују да је његово значење исто као и значење глагола *проговорити* (пр. *Никад ниси ка човек Преговоријо/ недаш реч да се преговори*). Интересантно је да се у облику овог глагола између *и* и *о* среће глас *ј*. Према свему судећи, може се закључити да је овај глагол локализам, те да несумњиво припада зетско-сјеничком дијалекту. Томе у прилог иде и чињеница да се у писму појављује глагол *фентати* у чијем је корену реч *фент* о којој смо говорили. Значење овога глагола било би „лагати, измишљати”. Примеса дијалекта осведочена је и у презентском облику другог лица глагола *звати*: *ниси хте да ме зовнеш*. За ову прилику значајне су и појаве глагола *видети* и *остати*. Наиме, у писму се појављује инфинитив глагола *видети* без финалног *и* (пр. *истину ћеш тек сад видет*). Данило Барјактаревић, истраживач новопазарско-сјеничке зоне говора уочава да је инфинитив „код глагола на –ти двојак” (BARJAKTAREVIĆ 1966: 97), те да се „на целом овом подручју употребљава краћи облик без обзира на место у реченици” (BARJAKTAREVIĆ 1966: 97). Са друге стране, појављује се глагол *остати* у аористу, а чување претериталних времена је једна од карактеристика зетско-сјеничког дијалекта (BARJAKTAREVIĆ 1966: 102–103; VELJOVIĆ 2016: 529). Овај глаголски облик срећемо у следећем контексту: *Прошле године остадо сама...Осим што сведочи о појави аориста у говору аутора, издвојени облик сведочи о губљењу гласа х, појави својственој српским дијалектима* (IVIĆ 1994: 201). Напослетку, глагол *малтретирати* среће се у дијалекатском облику: *Памет у главу води рачуна деци немој да их малтретираш*.

Међу придевима у анализираном писму посебно место припада придеву *фентљива* који у свом корену има лексему *фент* (пр. *Све због криворепке фентљиве/ многа сам зла претпела од тебе и твоје криворепке фентљиве...*). Под лексемом *фентљива* у овом контексту подразумева се особа која говори неистине.

Напослетку, поменућемо заменичке облике и поредбену речцу *као*. У дативу личне заменице *она* среће се облик *њојз(и)*: *јер да би њојз скренуо пажњу/ хвала њози кад се сетила*. Такође, и облик присвојне заменице за треће лице једине женског рода је дијалекатски будући да је код њега приметно губљење гласа *х* својствено српским дијалектима (пр. *децу од њени(х) лажи си често малтретирао*). Од велике важности за наше истраживање јесу појава облика поредбене речце *као* и појава заменичког облика заменице *сви*. Акузатив заменице *сви* у анализираном тексту има облик *свија* што је иманентна одлика заменичког система зетско-сјеничког дијалекта (BARJAKTAREVIĆ 1966: 91). У облику поредбене речце *као* приметно је сажамање вокала чији је резултат вокал *а* (пр. *никад ниси ка човек Преговоријо*) што је

дијалекатска црта својствена зетско-сјеничким говорима (BARJAKTAREVIĆ 1966: 48). Ово сажимање присутно је у целом ареалу зетско-сјеничког дијалекта.

Међу заменичким облицима један пример заузима посебно место зато што сведочи о удвајању слогова: *јер сте ви мени мојој Живот Одузели*. Будући да у дијалектолошкој литератури (BARJAKTAREVIĆ 1966; IVIĆ 1994; VELJOVIĆ 2016;) није забележено удвајање слогова слично наведеном примеру у номинативу присвојних заменица мушког рода на територији зетско-сјеничког дијалекта чије примесе срећемо у овом писму издвојени пример сведочи о лошем виду и нестабилном емоционалном стању аутора. Очигледно је да је аутор желео да употреби синтагму *мој живот*, те да није приметио да је већ написао две графеме, па их је додао поново.

Према анализираној лексици, примесе зетско-сјеничког дијалекта препознају се и код употребе именица, глагола, придева, заменица и речце *као*. Анализа лексике показује да је ауторов матерњи дијалекат зетско-сјенички дијалекат, те да су лексеме попут лексеме *супруг* у ауторов говор ушле највероватније путем утицаја медија. Са друге стране, већинска лексика не припада зетско-сјеничком дијалекту, што несумњиво показује да је реч о исељенику са територије новопазарско-сјеничке зоне.

Поред нестандардне лексике у анализираном писму појављује се и незнатан број фразеологизама. Под фразеологизмима подразумевају се „устаљени скупови речи или сликовити изрази са преносним значењем у којима речи нису у слободној, већ у устаљеној, нераскидивој вези” (MIĆUNOVIĆ 2000: 338). Иако фразеологизми не указују директно на неку особину аутора, они верно сведоче о његовом наративу. Односно, и употреба фразеологизама открива изражајне способности аутора. Висока фреквентност фразеологизама у једном наративу указује на чињеницу да је употреба фразеологизама одлика ауторовог стила. Ево неколико ексцерпираних примера.

...када сам Праг прескочила код тебе и ње.../ води рачуна деци/ ово пишем и сузроним низ образе!

Сва три издвојена фразеологизма забележена су у литератури о фразеологизмима (MATEŠIĆ 1982). Притом, први од њих (*када сам Праг прескочила код тебе и ње*) има значење: „ući, stupiti u kuću” (MATEŠIĆ 1982: 507). Значење другог фразеологизма је „raziti/pripariti na koga/na što” (MATEŠIĆ 1982: 554), док се под трећим подразумева одређена радња: „gorko plakati” (MATEŠIĆ 1982: 662). Наратор, дакле, несвесно употребљава фразеологизме, а они као такви указују на употребу фразеологизама као иманентног својства ауторовог говора. Будући да се фразеологизми „тешко преводе на други језик” (MIĆUNOVIĆ 2000: 339), њихова појава показује да је аутор матерњи говорник српског језика, тј. да није учио српски као страни.

5. Синтаксичке одлике

На комуникативном плану највећи број реченица у анализираном писму чине обавештајне реченице. Међутим, осим њих појављују се ретки примери узвичних и упитних реченица. При томе, упитне реченице појављују се у виду реторичког питања (пр. *За кога ће да фе(н)та фе(н)тове?/ Боже имали те?*). Ова врста питања

спада у „питања у формалном смислу, али не и функционално, јер иако таква реченица има упитни облик, она нема упитно значење” (PIPER, ANTONIĆ i dr. 2005: 677).

Са друге стране, узвичну реченицу срећемо као садржински најзначајнију реченицу овога писма јер је њома исказана забрана чије је образложење дато на претходним страницама писма (пр. *Немој криворепка да долази на сахрану да ми пали свећу!*). Забрана има „негативан карактер, и обично има јак интензитет директивности” (PIPER, ANTONIĆ i dr. 2005: 665). Забране осим у овом случају срећемо и у другим контекстима само што оне нису као претходна у форми узвичне реченице. Ево и неколико примера:

Јелена да не долази на сахрану./ Немој да ме не сахраниш овде горе поред Н. Н./ немој да их матретираш/

Такође, у анализираном писму среће се још један вид директивних исказа: захтев. Под захтевом се у литератури подразумева „најобичнији појавни облик заповести” (PIPER, ANTONIĆ i dr. 2005: 663). Захтев препознајемо у следећим реченицама.

Води рачуна деци/ прочитај на се подсети.../

Са форензичко-лингвистичког становишта занимљиве су још две синтаксичке особености. Прва од њих је појава вокативних израза, а друга је начин формирања реченица. У посматраном писму вокативни изрази срећу се два пута. Први пример сведочи о обраћању богу: *Боже има ли те*. Други пак пример утолико је занимљивији што открива ауторов однос према адресанту: *Стиди се сам од себе лудаче шта си радио...*

Вокативни израз у овом примеру налази се у медијалној позицији. Најчешћа функција вокативних израза јесте „изражавање емоционалног става” (PIPER, ANTONIĆ i dr. 2005: 651). Другим речима, аутор вокативном формом изражава негативно осећање према адресанту.

Напоследку, размотрићемо поступке формирања реченице. Судаћи по анализираном тексту, аутор није водио рачуна о почецима и крајевима реченица. Међутим, по смислу оне се могу издвојити.¹¹ Анализираћемо комплексност реченица аутора опроштајног писма како бисмо увидели синтаксичке црте присутне на плану прости, односно сложене реченице. Најпре, издвојићемо део текста.

ја своју судбину видим А ову судбину што сам дочекала од тебе и твоје мајке криворепке Радице јер сте ви мени мојој Живот Одузели када сам Прак прескочила код тебе и ње са њеним лажима и фентовима и ти скакао на мене никад ниси ка човек Преговоријо и стално си се Драо на мене и слушао Њу која је стално нешто измишљала о мени и ти си све слушао и био као Друг...ниси био свестан шта криворепка фетљива лаже и прави свађу од тих њених измишљања и фентова и стално се правила да је болесна када би отишли горе јер да би њој скрену пажњу а не мене и деца децу од њени лажи си често матретирао и то чиниш и сада због једне криво репке и често зовеш а она пуна лажа и фентова Па се после дереш недаш реч да се преговори матретираш свија а поготово мене кад ти кажем истину о оној криво репки коју цело село звало фетоношом.

11 Приликом поделе текста на мање целине ослањаћемо се на наша синтаксичка знања.

Три главне карактеристике ауторовог стила препознају се у наведеном тексту. Прва, текст је подељен на фрагменте, па се сходно томе среће велики број малих мисаоних целина. То најбоље илуструју искази:

ја своју судбину видим /А ову судбину што сам дочекала од тебе и твоје мајке криворепке Радице/ јер сте ви мени мојој Живот Одузели/ када сам Прак прескочила код тебе и ње са њеним лажима и фентовима/ и ти скакао на мене/ никад ниси ка човек Преговоријо

Друга особеност у формирању реченица јесте фреквентна употреба саставног везника *и* у нарацији. Везник *и* „обележава укљученост факата које повезује у јединствену целину” (JOVANOVIĆ SIMIĆ 2013: 92). Ево и текста.

ја своју судбину видим А ову судбину што сам дочекала од тебе и твоје мајке криворепке Радице јер сте ви мени мојој Живот Одузели када сам Прак прескочила код тебе и ње са њеним лажима и фентовима и ти скакао на мене никад ниси ка човек Преговоријо и стално си се Драо на мене и слушао Њу која је стално нешто измишљала о мени и ти си све слушао и био као Друг...ниси био свестан шта криворепка фетљива лаже и прави свађу од тих њених измишљања и фентова и стално се правила да је болесна

Приметно је да аутор због неразвијености синтаксичког нивоа свог језика прибегава једноставном, упрошћеном формирању сложених реченица. Другим речима, везник *и* омогућава повезивање претходне тврдње са новом, па представља један од најлакших начина формирања сложене реченице. Наратору је употреба овога везника омогућила да повеже низ својих тврдњи у једну целину. Да аутор не познаје добро синтаксу свог језика показује и неправилна употреба везника осведочена у бројним примерима. Ево неколико таквих примера.

Стално се правила да је болесна када би отишли горе јер да би њој скрену пажњу а не мене и деца децу од њени лажи си често матретирао

Није тешко приметити семантичку нескладност издвојених исказа насталу као последицу неправилне употребе везника. Примера ради, у издвојеном исказу везник *јер* претходи везнику *да* што је противно правилима српске синтаксе. Но, оно што је најзначајније за форензичко-лингвистичко испитивање анализираног писма јесте да све ове чињенице, и фрагментарност, и честа употреба везника *и*, и неправилна употреба везника сведоче о ниском степену образовања аутора што је значајна одлика коју је показала анализа синтаксичког нивоа.

6. Стилистичке одлике

На основу стилских одлика у анализираном тексту писмо несумњиво припада разговорном стилу. Начин обраћања у овом писму унеколико подсећа на говорну реализацију језика будући да се унутар текста појављују изрази карактеристични за разговорни стил. На стилистичком плану, или можда боље рећи реторичком, интересантна је појава стилских фигура. Тако се нпр. у анализираном тексту појављује компарација: *Никад ниси ка човек преговорио/ Никад као сунруг ниси поразговарао*

самном¹². Занимљива је и појава метонимије (просторне)¹³. Ево и примера: *коју је цело село звало фентоношом*. Затим, у анализираном тексту бележили смо појаву реторског питања. Наиме, реторско питање у писму се појављује два пута: *За кога ће да фе(н)та фе(н)тове?/ Имали те боже?*. Притом, и најфреквентнија лексема у овом писму, *криворепка* пример је стилске фигуре-лексичке метафоре¹⁴. Осим лексичке метафоре појављује се и апозитивна метафора¹⁵ и то у примеру: *на се подсети шта сте радили од мене ти и твоја криворепка, црни гавран у гору*. Разуме се да је израз *црни гавран у гору* апозитивна метафора. Појаве лексичке и апозитивне метафоре нису толико зачуђујуће колико појаве таутологије¹⁶, етимолошке фигуре¹⁷, перифразе¹⁸ и алегорије¹⁹. Иако ретко таутологија се појављује у анализираном тексту: *пуна лажа и фентова*. Етимолошка фигура се такође појављује ретко, те свега један пример сведочи о њеној појави (пр. *За кога ће да фента фентове?*). Није случајно што њена појава стоји у блиској вези са речју *фент*. За перифразу се поуздано може рећи да је то најфреквентнија стилска фигура у анализираном писму. Забележено је неколико примера ове стилске фигуре.

Ако ми подигнеш један камен? (ако ме сахраниш)

Ово пишем и сузе роним низ образе (<плачем)

Немој криворепка Радица да ми пали свећу! (<немој да долази)

Када сам прак прескочила. (<кад сам ушла)

Напослетку, поменућемо и појаву алегорије. Наиме, ова стилска фигура појављује се само једном у анализираном писму. Среће се у следећој реченици: *нек ужива црни гавран у гори у Н. Н., нека гаче сваки дан и ноћ*. Интересантне су лексеме унутар ове алегорије *гавран, ноћ, гакање, црна боја*. Све оне алудирају на таму, несрећу и негативно осећање.

Гледано са стилистичког аспекта приметне су још две појаве. Најпре, приметна су понављања лексема *криворепка* и *фент*. Понављања у тексту никада нису окупационална већ у највећем броју случајева служе као кохезивно средство како је то већ у литератури (KOVACHEVIĆ 2012) примећено. Друга важна појава јесте графич-

12 Компарација је стилска фигура која настаје „kada se nešto s nečim poređuje na osnovi nekih zajedničkih osobina koje redovno nisu neposredno uočljive” (SOLAR 1989: 78). Компарација „upozorava na osobita svojstva stvari, pojava i osoba, otkrivajući sličnosti i razlike koje često izmiču neposrednom iskustvu, iznenađuju i uzbuđuju čitaoca, ili mu pak ukazuju na određeni poseban aspekt posmatranja” (SOLAR 1989: 78).

13 Метонимија је стилска фигура код које се преношење врши на основу блискости (KOVACHEVIĆ 2015: 33). Просторна метонимија реализује се тако што се уместо помињања људи помиње простор на којем живе (у нашем случају то је *село*) (KOVACHEVIĆ 2015: 38).

14 Метафора је стилска фигура код које „означено (садржај) једнога знака преузима ознаку (израз) другога знака” (KOVACHEVIĆ 2015: 33).

15 Апозитивна метафора се према литератури (KOVACHEVIĆ 2015) дефинише као метафора у апозицијској форми.

16 Таутологија је је стилска фигура код које синоними творе синтаксичку везу (KOVACHEVIĆ 2015: 186)

17 Етимолошка фигура је „синтагматско уланчавање истокоријенских ријечи у глаголско-објектску, глаголско-адвербијалну или супстантивну синтагму” (KOVACHEVIĆ 2012: 146)

18 Перифраза је „конструкција, којом се из стилских разлога замењује проста или мање сложена језичка јединица којом се може изразити исти појам” (KOVACHEVIĆ 2015: 135)

19 Алегорија је стилска фигура која у свом саставу нема ниједну неметафоричку реч (KOVACHEVIĆ 2015: 31).

ко истицање. Није тешко приметити увећање фонта графема на последњим двама страницама, као ни истицање великим словима лексеме *аманет* (АМАНЕТ). Такође, графички су одвојене упуте од осталог текста. Све то показује да је аутор писма свесно издвојио одређене делове који су према његовом мишљењу значајнији од осталог текста. На плану текста уочава се жанровско одређивање написаног писма. Аутор текста наглашава да је то „Опроштајно Писмо”.²⁰

Стилистичка анализа опроштајног писма показала је да аутор у свом говору врло често употребљава стилске фигуре, те да је наративност одлика његовог говора. Такође, стилске фигуре увек сведоче о експресивности израза. Отуда би наративност и експресивност биле две најважније компоненте ауторовог говора.

Закључак

Форензичко-лингвистичка анализа спроведена у овом раду показала је да аутор не познаје ортографска правила српског језика. О томе сведоче неправилна употреба великог и малог слова, састављање речце *не* са глаголима, непримерено изостављање графема, дописивање графема и друге ортографске грешке. На основу ортографских одлика анализираног писма може се рећи да је аутор особа са нижим степеном образовања, али и са делимичним оштећењем вида о чему сведочи поновно дописивање слогова. Лексичко-фразеолошке навике аутора одликује појава турцизама, али и локализама (нпр. *преговорити*). Лексички слој несумњиво сведочи о пореклу аутора као и његовом матерњем дијалекту: реч је о исељенику са територије зетско-сјеничког дијалекта, или прецизније, са територије новопазарско-сјеничке зоне. Синтаксичке одлике анализираног текста показују да аутор не влада добро синтаксом српског језика, што опет потврђује тврдњу о ниском степену образовања аутора. Стилистичке одлике пак показују изузетно развијену наративност аутора. Наративност је одлика говора новопазарско-сјеничке зоне, па се на тај начин још једном потврђује тврдња о пореклу аутора. Ове издвојене одлике су, према томе, показале неколико особина аутора. Наиме, аутор је особа женског пола, старости око педесет година, веома лошег здравственог и социјалног стања, оштећеног вида, ниског степена образовања и исељеник је са територије зетско-сјеничког дијалекта, тј. новопазарско-сјеничке зоне. Резултати форензичко-лингвистичке анализе опроштајног писма удружени са осталим сазнањима важним за истрагу могу дати одговор на питање да ли је аутор особа која је преминула или је неко други написао писмо приписујући ауторство преминулој особи. Уопште, значај форензичке лингвистике (или прецизније, форензичке стилистике) показује се у свим ситуацијама у којима је потребно утврдити ауторство. Но, будући да у нашем раду није реч о нерасветљеном случају, наша намера је била да покажемо један од могућих начина профилисања говорника на основу текста.

Цитирана литература

BARJAKTAREVIĆ 1966: BARJAKTAREVIĆ, Danilo. „Novopazarsko-sjенички govori”. Srpski dijalektološki zbornik, knjiga XVI (1966): 1–179. [orig.] БАРЈАКТАРЕВИЋ, Данило. „Новопазарско-сјенички говори”. Српски дијалектолошки зборник, XVI (1966): 20

И ово графичко истицање показује да аутор истицањем наглашава значај текста који пише.

1–179.

- BEGOVIĆ, BEGOVIĆ 2012: BEGOVIĆ, Džavid. *Sandžački rječnik: prilog leksikografiji bosanskog jezika*. Autori, Sarajevo, 2012.
- BLAGOJEVIĆ 2014: BLAGOJEVIĆ, Nikola. „Kako nas odaje jezik?: forenzička lingvistika – problem autorstva”. *Nedogledi: časopis za književnost*, god. 2, broj 2, (2014): 54–59.
- ČETKOVIĆ 2014: ČETKOVIĆ, Sanja. „Forenzička lingvistika”. *Analiza diskursa: teorije i metode*, Institut za strane jezike, Podgorica, 2014.
- GALJAŠINA 2003: GALJAŠINA, Elena. *Ustanovljenje fakta predvaritel'noj podgotovki pis'menih i ustnih tekstov*. Ekspertno-kriminalističeskii centr ministerstva vnutrennih del rossiiskoj federaciji, Moskva, 2003. [orig.] ГАЛЯШИНА, Елена. Установление факта предварительной подготовки письменных и устных текстов. Экспертно-криминалистический центр Министерства внутренних дел Российской федераций, Москва, 2003.
- GRAČOV 2016: GRAČOV, Mihail. *Sudebna-lingvističeskaja ekspertiza*. Flinta, Moskva, 2016. [orig.] ГРАЧЕВ. Судебно-лингвистическая экспертиза. Фланта, Москва, 2016.
- IVIĆ 1994: IVIĆ, Pavle. *Srpskohrvatski dijalekti: njihova struktura i razvoj*. *Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića*, Novi Sad, 1994. [orig.] ИВИЋ, Павле. Српскохрватски дијалекти: њихова структура и развој. Издавачка књијарница Зорана Стојановића, Нови Сад, 1994.
- JOVIČIĆ 2001: JOVIČIĆ, Slobodan. „Forenzički aspekti prepoznavanja govornika”. *NTB: Nauka, tehnika, bezbednost: interdisciplinarni časopis*, god. 11, br. 1 (2001): 41–60.
- JOVANOVIĆ 2013: JOVANOVIĆ, Jelena. *Lingvistički i stilistički aspekti proučavanja rečenice*. Jasen, Beograd, 2013. [orig.] ЈОВАНОВИЋ, Јелена. Лингвистички и стилистички аспекти проучавања реченице. Јасен, Београд, 2013.
- KAŠIĆ ĐORĐEVIĆ 2009a: KAŠIĆ, Zorka. „Zašto je lingvistika postala forenzička veština?”. *Istraživanja u specijalnoj pedagogiji, Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju*, Beograd, 2009a: 469–482.
- KAŠIĆ ĐORĐEVIĆ 2009b: KAŠIĆ, Zorka. „Ostaci automatizma artikulacione baze kao forenzički markeri”. *ETAN zbornik radova, Vrnjačka banja, AK 4.1 – 1–4*, 2009b.
- KAŠIĆ, ĐORĐEVIĆ (2010): KAŠIĆ, Zorka. „Forensic Linguistics in Criminal Investigation”. *Nauka, bezbednost, policija: časopis Policijske akademije*, vol. 15, br. 1, (2010): 111–126.
- KOVAČEVIĆ 2012: KOVAČEVIĆ, Miloš. *Lingvostilistika književnog teksta*. Srpska književna zadruka, Beograd, 2012. [orig.] КОВАЧЕВИЋ, Милош. Лингвостилистика књијевног текста. Српска књијевна задруга, Београд, 2012.
- KOVAČEVIĆ 2015: KOVAČEVIĆ, Miloš. *Stilistika i gramatika stilskih figura*. Jasen, Beograd, 2015. [orig.] КОВАЧЕВИЋ, Милош. Стилистика и граматика стилских фигура. Јасен, Београд, 2015.
- LONČAR RAIČEVIĆ, SUDIMAC 2017: LONČAR RAIČEVIĆ, Aleksandra. *ACOUSTIC PARAMETERS OF SPEECH AS FORENSIC MARKERS FOR SPEAKERS OF PRIZRENTIMOK DIALEC*. *Thematic conference proceedings of international significance ARCHIBALD REISS DAYS, Tom I, Volume I, Academy of Criminalistic and Police Studies*, Belgrade, 2017: 461–473.
- MATEŠIĆ 1982: MATEŠIĆ, Josip. *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Školska knjiga, Zagreb, 1982.
- MANOJLOVIĆ, NIKOLIĆ NOVAKOVIĆ (2009): MANOJLOVIĆ, Dragan. „Forenzička lingvistika: uporedno pravni i kriminalistički aspekti”. *Strani pravni život*, 34/3, (2009): 109–128.
- MANOJLOVIĆ, JOVIĆ (2011): MANOJLOVIĆ; Dragan. „Forenzička lingvistika i njen značaj u transkripciji elektronski nadziranih i snimljenih razgovora”. *Kriminalističko forenzička*

- istrazivanja: zbornik radova, (2011): 77–87.
- MIĆUNOVIĆ 2000: MIĆUNOVIĆ, Ljubo. *Rečnik književnih termina: stilske figure i drugi izrazi*. Srpska školska knjiga, Beograd, 2000. [orig.] Лубо. Речник књижевних термина: стилске фигуре и други изрази. Српска школска књига, Београд, 2000.
- MILOSAVLJEVIĆ 2020: MILOSAVLJEVIĆ, Marija. „Forenzičko utvrđivanje identiteta na osnovu glasa”. *Lipar*, god. 21, broj 71, (2020): 265–280. [orig.] МИЛОСАВЉЕВИЋ, Марија. „Форензичко утврђивање идентитета на основу гласа”. *Липар*, год. 21, број 71, (2020): 265–280.
- MILENKOVIĆ 2021: MILENKOVIĆ, Branka. „Detecting deception through hedging in Forensic analysis of written statements”. *Srpski jezik: studije srpske i slovenske*, broj 26, (2021): 163–180.
- NIKOLIĆ NOVAKOVIĆ (2017): NIKOLIĆ NOVAKOVIĆ, Lidija. „Forenzička lingvistika: Prima na metoda forenzičke lingvistike u kriminalističkim istragama pretnje”. *Evropski defnologija centar za naučna, politička, ekonomska, socijalna, bezbjednosna, sociološka i kriminološka istraživanja*, Banja Luka, 2017.
- OLSSON 2008: OLSSON, John, *Forensic Linguistics: Second Edition*. Continuum International Publishing Group, London, 2008.
- PEŠIKAN, MITAR i dr. 2010: PEŠIKAN, Mitar, Jovan Jerković, Mato Pižurica. *Pravopis srpskoga jezika*. Matica srpska, Novi Sad, 2010. [orig.] Пешикан Митар, Јован Јерковић, Мато Пижурица. Правопис српскога језика. Матица српска, Нови Сад, 2010.
- PIPER, ANTONIĆ i dr. 2005: PIPER, Predrag, Ivana Antonić, Vladislava Ružić, Sreto Tanasić, Ljudmila Popović, Branko Tošović. *Sintaksa savremenoga srpskog jezika: Prosta rečenica*. Institut za srpski jezik SANU, Beogradska knjiga, Matica srpska, 2005. [orig.] ПИПЕР, Предраг, Ивана Антонић, Владислава Ружић, Срето Танасић, Људмила Поповић, Бранко Тошовић. Синтакса савременога српског језика: Проста реченица. Институт за српски језик САНУ, Београдска књига, Матица српска, Београд, 2005.
- PROKOPIJEVIĆ 2020: PROKOPIJEVIĆ, Jelena. „Utvrđivanje autorstva I. Andrića u spornim tekstovima objavljenim u časopisu Sveske Zadužbine Ive Andrića ”(brojevi 16 i 17). *Prilozi proučavanju jezika*, 51, (2020): 207–225.
- REDLI 2020: REDLI, Jelena. „Forenzičko utvrđivanje dvojnog autorstva u pisanom jeziku izjava i iskaza osumnjičenih i svedoka”. *Jezici i kulture u vremenu i prostoru: tematski zbornik*, knj. 9, (2020): 209–222. [orig.] РЕДЛИИ, Јелена. „Форензичко утврђивање двојног ауторства у писаном језику изјава и исказа осумњичених и сведока”. *Језици и културе у времену и простору: тематски зборник, књ. 9*, (2020): 209–222.
- SOLAR 1989: SOLAR, Milivoj. *Teorija književnosti*. Školska knjiga, Zagreb, 1989. [orig.] SOLAR, Milivoj. *Teorija književnosti*. Školska knjiga, Zagreb, 1989.
- ŠKALJIĆ 1966: ŠKALJIĆ, Abdulah. *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*. Svjetlost, Sarajevo, 1966.
- TIERSMA 2014: TIERSMA, Piter. „Šta je forenzička lingvistika?”. *Bezbednost: časopis unutrašnjeg sekretarijata za unutrašnje poslove NR Srbije*, god. 56, br. 2, (2014): 210–216.
- VELJOVIĆ 2016: VELJOVIĆ, Bojana. *Glagolski sistem govora Tutina, Novog pazara i Sjenice-oblici i upotreba*. Filološko-umetnički fakultet, Kragujevac, 2016. [orig.] ВЕЉОВИЋ, Бојана. Глаголски систем говора Тутина, Новог пазара и Сјенице - облици и употреба. Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2016.
- VUJANIĆ, MILICA i dr. 2007: VUJANIĆ, Milica, Darinka Gortan Premk, Milorad Dešić, Rajna Dragičević, Miroslav Nikolić, Ljiljana Nogo, Vasa Pavković, Nikola Ramić, Rada Stijović, Milica Tešić, Egon Fekete. *Rečnik srpskoga jezika*. Matica srpska, Novi Sad, 2007. [orig.] ВУЈАНОВИЋ, Милица, Даринка Гоортан Премк, Милорад Дешић, Рајна Драгићевић, Мирослав Николић, Љиљана Ного, Васа Павковић, Никола Рамић, Рад Драгићевић, Мирослав Николић, Љиљана Ного, Васа Павковић, Никола Рамић,

Рада Стијовић, Милица Тешић, Егон Фекете. Речник српскога језика. Матица српска, Нови Сад, 2007.

Arsenije M. Sretković

PROFILERSTELLUNG DES ERZÄHLERS ANHAND DER TEXTGATTUNG IM BEISPIEL EINES ABSCHIEDSBRIEFES

Zusammenfassung

In dieser Arbeit wurden die Eigenschaften des Autors mit Hilfe der inkompatibler forensisch-linguistischer Methode in einem Abschiedsbrief aufgrund der sprachlichen Bezeichnung dargestellt. Hier befinden sich zwei Forschungsziele: Das erste Ziel ist die Feststellung der spezifischen Gattung des Textes und das zweite Ziel ist, dass wir mit Hilfe des Endergebnisses die Eigenschaften des Autors darstellen können. Die forensisch-linguistische Analyse die in dem Abschiedsbrief durchgeführt wurde zeigt uns, dass der Autor mehrere Eigenschaften besitzt: 1) der Autor ist weiblich im Alter zwischen 50-60 Jahre; 2) der Autor hat eine bescheidene Bildung; 3) der Autor hat ein schlechtes Sehevermögen; 4) der Autor ist ein Flüchtling aus der Region Zeta-Sjenica; 5) in der stilistischen Hinsicht hat der Autor eine geprägte Erzählfähigkeit; 6) der Brief wurde sehr offensichtlich in einer emotionalen Instabilität verfasst und dies kann man sehen, indem sich die Lexemen wiederholen, es wurden auch Lexemen beleigender Art verwendet und die Textfragmentierung wurde hier auch durchgeführt.

Schlüsselwörter: Forensische Linguistik, Kriminalistik, Stilistik, Urhebererschaft, Abschiedsbrief, Sprachliche Markierungen

ПРИЛОГ

За Н. Н. аманет²¹

Ја своју судбину видим А ову судбину што сам дочекала од тебе и твоје мајке криворепке Н. Н. јер сте ви мени мојој Живот Одузели када сам Прак прескочила код тебе и ње са њеним лажима и фентовима и ти скакао на мене никад ниси ка човек Преговоријо и стално си се Драо на мене и слушао Њу која је стално нешто измишљала о мени и ти си све слушао и био као Друг опрт ниси био свестан шта криворепка фетљива лаже и прави свађу од тих њених измишљања и фетова и стално се правила да је болесна када би отишли горе јер да би њојз скрену пажњу а не мене и деца децу од њених лажи си често матретирао и то чиниш и сада због једне криво репке и често зовеш а она пуна лажа и фетова Па се после дереш недаш реч да се преговори матретираш свија а поготово мене кад ти кажем истину о оној криворепки коју је цело село звало фентоношом. И добро знаш да је Н. Н. пред тебе често викала не лажи само измишљаш а ти се правиш блесав само још копице што ми није поставила. Прошле године остадо сама јер си знао да сам болесна ниси хте да ме зовнеш А знао си да је Н. Н. тамо хвала ти на томе (не смеш од фенте) А криворепку зовеш по два пута дневно нека А ја немам пара да купим одећу купила ми Н. Н. да имам да се пресвучем хвала њози кад се сетила ово пишем и сузе роним низ образе сваку плату поједеш са криворепком уз телефон зовући да добије фентове од ње да би поле одравијо вику у кући на мене и децу има ли те боже ово види никад као супруг ниси Поразговарао самном све због криворепке фетљиве деца једу само копице да би ти звао криво репку хвала ти то што радиш тек ћеш да видиш али ће ти бити касно само немој да ми матретираш децу да и она пате због криворепке Н. Н. нек ти буде поука ово у вези њих да их не матретираш као мене Стиди се сам од себе лудаче шта си радио много сам зла претпела од тебе и твоје криво репке фетљиве а сада За Кога ће да фента фентове све јој је слободно од мене нек ужива црни гавран у гори

21 Трудими смо се да веродостојно пренесемо текст писма. Притом, издвојили смо делове које је и аутор издвојио.

у селишту ма нека гаче сваки дан и ноћ али мене неће имати нек се наслади пишем писмо док сам у свесном стању да ти докажем истину ћеш тек сад видет Аманети божи ако умрем немој криворепка Н. Н. да ми пали свећу и Н. Н. немој да ми пали свећу врати је. Аманет / Аманет божи²² немој да ме не сахраниш овде горе поред Н. Н. да нам деца стално заједно иду на гробље ако хоће ти немораш уопште да ти несметам иди поре криво репке

Немој криво репка да долази на сахрану да ми пали свећу! АМАНЕТ²³

Н. Н. да не долази на сахрану. АМНЕТ

Опроштајно Писмо

Н. Н. написала²⁴/ Памет у главу води рачуна деци немој да их матретираш због криво репке фентљиве кује стално прочитај па се сети шта сте радили од мене ти твоја криво репка црни гавран у гору Ако ми подигнеш један камен а и не мораш немој име криво репке да пишеш аманети божи/ Сад је време да завршим са ови има још да пишем али не могу да се више потресам има за роман да напише м

(аманет прочитај пред децу)

22 Управо на овом месту увећан је фонт графема.

23 И код ових реченица приметно је увећање фонта графема.

24 Овај израз стоји као наслов последње странице писма.